

OTTO, reljef sa svecima Stašom, Dujmom i Petrom na zvoniku katedrale u Splitu

LIT.: E. Laszowski, Hrvatske povjestne građevine, I, Zagreb 1902. — Arheološka problematika Like (znanstveni skup), Split 1975. — Horvat—Matejčić—Prijatelji, Barok: — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991/92, Zagreb 1993. A. Ht.

OTOK, selo *II* od Vinkovaca. Na lok. Gradina otkriveno je prapov. tell-naselje opasano jarkom; pripadalo je neolitičkoj sopotskoj kulturi. Nalazi obuhvaćaju mnogobrojne karakteristične keramičke posude na ravnoj ili trbušastoj nozi te zdjele i lonce ukrašene okomitim ili vodoravnim kanelirama. Na istome je položaju bila u srednjemu vijeku slav. nekropola (VIII/IX. st.). Osim glinenoga posuda u četiri istražena skeletna groba nađene su dvije srebrne lunulaste naušnice sa zvjezdastim privjeskom, staklene i brončane perle te brončani pojasni jezičak kestelskoga tipa. Iz Otoka potječe i slučajni nalaz ranobrončanodobne narukvice sa spiralnim

završecima. Uz cestu između Otoka i Privlake otkrivena je ostava s 276 raznih brončanih predmeta (fibule, igle, narukvice, koplja, bodeži, mačevi itd.) iz kasnoga brončanoga doba.

LIT.: S. Dimitrijević, Četiri groba slavenske nekropole u Otoku kod Vinkovaca, Opuscula archaeologica, II, Zagreb 1957. — Isti, Sopotsko-lendelska kultura, Zagreb 1968. — K. Vinski-Gasparini, Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj, Zadar 1973. T. T. G.

OTOK, selo *I* od Sinja. Na položaju Dugiš, otočiću na Cetini koji je prigodom melioracijskih radova uklonjen, nađeni su ostaci naselja s dva sloja. Starijemu sloju pripada sojeničko naselje s kraja brončanoga doba, dok je gornji sloj iz ilirsko-rim. razdoblja. Nađeni su ulomci keramičkih posuda, kovinski predmeti, rim. novac. Na položaju Mirine otkriveni su ostaci starokršč. crkve, s apsidom istaknutom na začelju. Crkv. je lađa

okružena prostorijama različite namjene; osobito su zanimljivi krstionica s križno oblikovanom piscinom, te vanjski i unutarnji narteks s grobovima u kojima je bilo nalaza. Polukružni zid apside prati zidana klupa za kler (supselija) s biskupskim sjedalom (katedra) u središtu. Nadeni su dijelovi crkv. kamenoga namještaja s rustično isklesanim ukrasom. Na području Otoka pronađen je i jedan ranosrednjovj. grob s prilozima.

LIT.: N. Cambi, Unpublished Excavations and Finds of Early Christian Period in Yugoslavia, Atti del IX Congresso di Archeologia Cristiana, II, Roma 1978, str. 147. — I. Marović, Sinjska regija u prahistoriji, u knjizi: Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, Split 1984. Z. Gu.

OTOK, frankopanski kaštel na zap. ulazu na »otok« što ga zatvara vijugavi tok rijeke Mrežnice nedaleko od Oštarija; naselje na otoku spominje Modruški urbar 1480. Kaštel je u XVI. st. služio kao predstraža ogulinskoj krajiškoj posadi. Poč. XVII. st. plan i položaj naselja i utvrde crta krajiški graditelj G. Pieroni. Danas postoje neznatni ostaci kaštela, a na otoku je pravosl. crkva Sv. Nikole.

OTOK KRAJ KORČULE → BADIJA

OTRES, predjel u blizini Bribirskih Mostina. Tu su pronađeni ostaci ant. zgrada te srednjovj. crkva i groblje. U crkv. i grobnu arhitekturu bili su uzidani ulomci starohrv. crkvenoga kamenoga namještaja s pletenim ukrasom i dijelovima natpisa, na kojima se spominju imena sedmorice svetaca. U grobovima su pronađeni razni predmeti, te dva komada novca, jedan s kraja XII. a drugi iz XV. st. Postoji i sloj grobova iz IX—X. st.

LIT.: M. Zekan, Otres kraj Bribira — revizijska istraživanja, Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva, 1983, 3. Z. Gu.

OTRUŠEVEC, selo SZ od Samobora. Kapela Sv. Križa uz gotičko svetište četvrtaste osnove ima kružni brod, pred kojim je predvorje sa zvonikom. U kapeli je djelomično očuvan namještaj iz XVIII. i XIX. st.

OTTO, kipar (XIII. st.). Radio skulpture prve faze romaničkoga zvonika katedrale u Splitu. Potpisao je reljef sa svecima Stašom, Dujmom i Petrom, a pripisuju mu se još: luk s lovačkim prizorima pod svodom zvonika, Sv. Staš na vrhu križnoga svoda, ženski likovi na kapitlu obližnjega stupa i drugi na konzoli trećega kata zvonika. Osim imena i stil rada odaje sjevernjačko podrijetlo toga kipara: likovi su mu robustni i nevjesto komponirani, no klesani su s razvijenim smislom za volumen kojim postiže izražajnost.

LIT.: D. Kečkemet, Figuralna skulptura romaničkoga zvonika splitske katedrale, Prilozi — Dalmacija, 1955. — Tisuću godina hrvatske skulpture (katalog), Zagreb 1991. D. Ki.

OVERBECK, Friedrich, njem. slikar (Lübeck, 3. VII. 1789 — Rim, 12. XI. 1869). Nakon studija na Akademiji u Beču (1806—09) udružuje se s nekoliko prijatelja u »Bratstvo Sv. Luke« s namjerom da obnove religijsko slikarstvo u duhu tal. renesanse; u Rimu se na istome programu razvija pokret nazarenaca. J. J. Strossmayer naručuje od Overbecka ciklus

fresaka za đakovačku katedralu. O. je dospio izraditi samo četrnaest kartona (1867—69), koji, međutim, odaju sve odlike njegova slikarstva: čvrst crtež zatvorenih kontura, difuzno svjetlo, idealizirane figure, dubok pejzaž u pozadini (*Isus hoda po moru*, 1867; *Mučenje Sv. Petra*, 1868).

LIT.: A. Schneider, Strossmayer i religiozno slikarstvo njemačkih Nazarenaca, Rad JAZU, 1935, 252. — Z. Maković i B. Balen, Djela Friedricha Overbecka u Đakovu, Osijek 1983. — Z. Rus, Prvi nazarenci, Vjesnik, 29. II. 1984. R.

OZALJ, selo na Kupi Z od Karlovca. U Ozlju i okolici (u Trešćerovcu i Špilji Vrlovki) nadeni su prapov. i rim. predmeti. Srednjovj. grad O., smješten na klisuri iznad Kupe, pregrađen je u dvor u XVIII. st. Bio je opkoljen vanjskim (starijim) i unutarnjim zidovima, koji su pojačani s pet polukula. U grad se ulazi preko mosta (do 1821. bio je pomičan), ispod kojega je stup sa strijelnicama za obranu gradskoga opkopa. Ulaznu kulu dao je podignuti 1599. Juraj Zrinski. Grad se spominje od 1244. u kraljevim rukama, potom u posjedu Babonića, od 1398. Frankopana, od 1550. Zrinskih. Zbog mnogih pregradnja očuvan je tek manji dio starijega kompleksa u kojemu se ističu kula četverokutne osnove, vjerojatno stara obrambena kula, gotička kapela, te pravokutna palača (tzv. palas) Nikole Zrinskoga (nazvana žitnica) s gotičkim detaljima (nad vratima natpis iz 1556). U tome dijelu grada nadene su zidne slike i glagoljski grafiti. Mnogobrojne su dragocjenosti raznesene nakon smaknuća Petra Zrinskoga (1671). Ruševni je grad dao temeljito pregraditi R. Perlas (radove vodio kapetan Vermeda 1743—53). God. 1766—1872. grad je u posjedu Batthyányja; prvi od njih, Teodor, nadozidao je drugi kat sjev. krila i sagradio nov barokni trakt. Kasniji su mu vlasnici obitelji Thurn i Taxis, do 1928. kada ga je Družba braće hrvatskoga zmaja spasila od propadanja. U gradu je smješten Zavičajni muzej (osn. 1971). — Podno grada je Petar Zrinski dao podignuti oko 1654. kapelu Sv. Antuna Padovanskoga. Srušena je oko 1890. a neki su predmeti predani mjesnoj baroknoj župnoj crkvi Sv. Vida (iz sred. XVIII. st.).

LIT.: G. Szabo, SG. — M. Horvat i V. Horvat, Spilja Vrlovka u Kamanju kraj Ozlja, Zagreb 1928. — E. Laszowski, Grad Ozalj i njegova okolina, Zagreb 1929. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — Ozalj od neolita do Frankopana, Ozalj 1994. A. Ht.

OŽEGOVIĆ, Ljudevit, slikar (Varaždin, 28. II. 1841 — Zagreb, 28. X. 1913); barun, posljednji vlastelin Gušćerovca kraj Križevaca. Slikao je na akademski način druge pol. XIX. st. veliko platno povijesnoga sadržaja *Knez Radoslav (Starac kraj mora)*, 1860. i oltarne slike *San baruna Ožegovića* (pred Sv. Antunom i dvorcem Gušćerovcem), 1888. u crkvi u Gušćerovcu; *Krist predaje ključeve Sv. Petru te Sv. Pavao i Sv. Ivan kao rimski vojnici*, 1900. u župnoj crkvi u Svetom Petru Orehovcu. Poznata je jedino veduta *Imanje Razvor* (1889).

LIT.: M. Schneider, Historijsko slikarstvo u Hrvatskoj, Zagreb 1969. — Ista, Sto godina slikarstva u Hrvatskoj (1820—1920) iz zbirke Povijesnoga muzeja Hrvatske (katalog), Zagreb 1981. — UTH—Križevci, Zagreb 1993. R.

GRAD OZALJ

